

SFÂNTUL SIMEON AL TESALONICULUI

DESPRE PREOȚIE

Adresată unuia dintre monahii evlavioși învrednicit în treapta diaconiei¹

Prea iubite și prea cinstite frate în Hristos Domnul. Pe lângă porunca dragostei față de Dumnezeu și față de aproapele, noi trebuie să păzim multe alte porunci, date de Dumnezeu. Deși porunca dragostei noastre față de Dumnezeu este o singură virtute, simplă și imposibil de despărțit în sine, totuși după Sfintele Scripturi, noi toți deopotrivă suntem datori de a o arăta (a pune în lucrare). Hristos care S-a jertfit pentru noi toți, pentru toți care cred într-însul, este însăși dragostea întrupată, desăvârșită. Este vorba despre un lucru asemănător cu lumina soarelui. După cum lumina soarelui luminează toate și pe tot omul, îl curățește și risipește întunericul tuturor plăcerilor, în același timp, ea este umbrită de vederea și de dorința de mărire a omului. Despre aceasta însuși Domnul a spus: „Eu îi iubesc pe toți cei ce Mă iubesc pe Mine” (Proverbe 8, 17), adică Dumnezeu îi iubește mai întâi pe cei care îi urmează, pe cei ce îl ascultă. Fiind dragostea însăși, Dumnezeu îi iubește pe toți oamenii adică și pe cei care nu îl iubesc, nu îi ascultă poruncile, nu îi urmează. Căci Dumnezeu îi obligă să-l iubească cu sila și nu le anulează libertatea voinței. Cu toate acestea Hristos îi iubește pe toți deopotrivă, pe cei ce se străduiesc să se împărtășească cu El cu vrednicie; și fiind Bunătatea absolută, El se jertfește și se dă pe Sine pentru toți. Și Apostolul a făgăduit dragostea tuturor celor din casa sa, numindu-i pe casnicii săi frați întru Hristos: „Și eu așadar, deși sunt cel mai mic în credință sunt totuși credincios lui Hristos și am devenit slujitor al Lui adică preot și rob al Lui” (Galateni 1, 12). De aceea sunt dator a-mi aduce aminte de poruncile Lui și mai întâi de dragoste care este coroana tuturor poruncilor, cum zice ucenicul cel iubit al Domnului și Hristos însuși: „Cel ce rămâne în dragoste rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru acela”(I Ioan 4, 16). Ție îndeosebi trebuie să-ți arăt dragostea sinceră pe care ți-o port. De aceea, în cele ce urmează, nu voi urmări formularea unei porunci, ci îți voi da un sfat de care să îți aduci aminte, și ți-l voi înfățișa (expune) foarte pe scurt ție care ești diacon slujitor. Prin aceasta doresc să te întăresc... în slujirea Sfintei Liturghii

¹ De la Sfântul Simeon al Tesalonicului († 1429) ne-au rămas mai multe scrieri liturgice în care descrie și explică simbolismul lăcașului sfânt precum și rânduiala mai tuturor slujbelor divine din timpul său (Sfânta Liturghie, Sfintele Taine și parte din Ierurgii, cu rânduiala călugăriei și a înmormântării). În marea lor majoritate, ele au fost traduse în limba română în secolul al XVIII-lea de către arhiereul Chesarie, în lucrarea **Simeon Arhiepiscopul Tesalonicului, Voroavă de întrebări și răspunsuri** (P. G. t., CLV, după ediția principes, tipărită de Dosoftei al Ierusalimului la Iași, 1683). Lucrarea a fost apoi retipărită de Toma Teodorescu sub titlul: **Tractat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe...**, București, 1865-1866. Sfântul Simeon al Tesalonicului este ultimul mare comentator original și de valoare al cultului creștin ortodox. Alături de cele menționate, de la el ne-au rămas de asemenea lucrări de conținut pastoral. O asemenea interesantă lucrare este **Despre preoție**, pe care încercăm să o redăm în traducerea românească spre a îmbogăți lucrările patristice având acest subiect, publicate până acum. Traducerea românească s-a făcut după textul original din limba greacă περι ιερωσυνης προς τινα των ευλαβων μοναχων μοναχον ιερας διακονιας ιζομενον..., P.G., vol. 155, col. 370-378, Atena, 1994.

deoarece ai devenit preot al lui Hristos² și slujitor ai Tainelor Lui, al Celui ce m-a învrednicit de dumnezeieștile și negrăitele Sale bunătăți.

Iată așadar, frate preaiubit, cât de înaltă este vrednicia de a fi slujitor al lui Hristos, preot și împreună slujitor ai Tainelor Lui, propovăduitor și crainic al Evangheliei Lui. Să nu te îndoiești în această slujire a Preoției, motivându-te într-un fel oarecare, ci să o primești ca serafimii împărtășindu-te cu lingurița, căci ai fost învrednicit de preoție de Dumnezeu.

Și prin Sfintele Taine, tu ești cale și povățuitor al Luminii, tu vezi deplin pe Hristos, pe Dumnezeu Cel ce vede toate; tu ești înger, purtător de foc; ție ți s-a dat să ții în mâinile tale Cărbunele Cel viu; tu ești săvârșitorul Sfintei Împărtășanii, ești înger și slujitor al lui Hristos. Tu ai vrednicia aceasta, nu în vreo închipuire (tip) și nu slujești vreunui chip, ci lui Dumnezeu creatorul, Cel înconjurat de puterile cerești. Tu săvârșești pe pământ ceea ce ele săvârșesc în ceruri. Căci așa a binevoit Creatorul tuturor celor făcute că fiind fără de trup, de bună voie, Hristos s-a întrupat și s-a unit cu noi. Și ne-a creat din nou El, Cel fără de început. Și n-a luat firea îngerească a îngerilor, ci a unit într-un singur ipostas firea omenească și cea dumnezeiască. Și a înălțat-o (înzestrat-o) cu darurile dumnezeiești împăcându-le pe amândouă în chip nedespărțit și neamestecat cum zice Apostolul: „Că Într-însul locuiește trupește toată plinătatea dumnezeirii” (Coloseni 1, 19). Deci s-a arătat trupește și iarăși va să vină; pe Sine S-a jertfit și pentru noi se jertfește în vecii vecilor. O Bunătate negrăită! Noi preoții, suntem slujitori ai acestei Jertfe, următori și săvârșitori ai Tainei Lui. Căci ce este mai mare decât aceasta? Slujirea (de către noi) a acestei Taine este mai înaltă decât cea a îngerilor. Că zidind pe îngeri din neființă, i-a făcut imateriali și fără de moarte. (Hristos) a luat firea noastră cea zidită, după chipul Său l-a făcut pe om și i-a dat natura Sa cea necreată și nemuritoare. (Căci) așa a voit făcătorul (arhitectul) tuturor, să fie laudat în cer de puterile cerești iar pe pământ de slujitorii cei vrednici; pe îngeri, din nimic i-a făcut nemuritori, le-a dat haruri minunate și i-a făcut părtași slavei Sale celei nepieritoare. Însă nouă, oamenilor, Dumnezeu ne-a dat natura creată pe care a asumat-o în mod ipostatic unindu-se cu Sine. Făcându-se părtaș naturii noastre omenești, pe care a unit-o în mod neamestecat și neschimbat cu Sine, El ne-a învrednicit de slava dumnezeirii Sale. Iar despre aceasta însuși Apostolul Pavel zice: „Căci în El locuiește trupește toată plinătatea dumnezeirii” (Coloseni 1, 19). Și mai departe: „O, înțelepciune negrăită! Noi suntem slujitori a lui Hristos și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu”. Nouă ni s-a dat cea mai înaltă Taină din câte există. Există ceva mai înalt decât slujirea preoției? Există oare o chemare mai înaltă decât aceea de a sluji Sfânta Liturghie? Cum poate răbda cineva mai îndelung în locul nostru și să nu se mânie? Cine ar mângâia pe cei zdrobiți la inimă? O, înțelepciune negrăită a lui Dumnezeu! O, gând care judeci cele nevăzute! Cine poate înțelege cu rațiunea ceea ce nu se poate cuprinde cu mintea și anume ce împărtășesc Sfintele Taine naturii noastre smerite? O,

² Acest eseu al Sfântului Simeon al Tesalonicului pare a fi o scriere de tinerețe elaborată pe vremea când și el era preot, adică înainte de a ajunge în treapta de arhiepiscop. Numai așa se explică dimensiunile reduse ale scrierii, valoarea ei mai mică în comparație cu celebrele Tratatate despre preoție, alcătuite de marii Părinți ai epocii de aur, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigorie de Nazians sau Grigorie Dialogul. Scrierea **Despre preoție**, aparținătoare Sfântului Simeon al Tesalonicului, are totuși valoarea sa, prezentând același subiect însă într-o epocă mai nouă, mai aproape de zilele noastre.

cât de mare este cinstea cu care am fost învredniciți prin Taina Preoției. Vedeti, dar, cum „Dumnezeu” a binevoit să ne mântuiască. Pentru aceasta, pe Sine s-a dat pentru noi și pentru noi se jertfește mereu. Cel negrăit ne vestește pe Sine; Cel nevăzut se face văzut; Cel nemuritor se face muritor și din smerenie își prefăce natura (fîrea) Sa. Și ne dă nouă Preoția. O, minune! Cine ar putea înțelege ceea ce nu se poate cuprinde cu mintea; cine poate atinge ceea ce nu se pipăie și atinge; cine poate sesiza ceea ce este nevăzut; cine poate înțelege cu mintea ceea ce nu poate exprima prin cuvânt. Aceasta dă (oferă) naturii noastre intime Preoția de care am fost învredniciți. Prin Taine ne naștem din nou (la o viață nouă), devenind fii ai Tatălui ceresc, luptăm împotriva păcatului, ne eliberăm sufletele, rupem lanțurile păcatului, ne dezlegăm de legăturile cele veșnice, deschidem ușile raiului, urmăm și păzim poruncile lui Dumnezeu și lucrăm împreună cu El.

Dar noi oare în ce mod se cuvine să ne comportăm? Cum ne vom manifesta? (Cum îi vom răspunde Domnului?). Vom face oare pe stăpânii turmei? Cât este de vrednică natura noastră cea zidită de chemarea ce i s-a făcut? Cetele de sus se cutremură, se înfricoșează când văd cele ce săvârșim noi.

Și ce îți spune mai mult? Cât de multe alte lucruri datorăm noi (preoții) lui Dumnezeu? Și cât de rar ne gândim la acest dar? Dumnezeu a poruncit cetelor de sus să I se închine: și ele de teamă își acopăr fețele ca să nu ardă... Dar cel mai minunat este că a poruncit Bisericii să Îl propovăduiască în multe feluri pe Dumnezeu, cum zice Sfântul Apostol Pavel: „Și să cunoască toată făptura, veșnica Lui slavă și bunătate și să le binevestească”. Nouă însă, iubite frate, ni s-a dat să slujim pe Dumnezeu. Căci prin Taina Sfântului Botez și prin celelate Taine ne-a (m) învrednicit să fim ziditori și părinți duhovnicești ai nașterii din nou. Și cât de înfricoșătoare este puterea preoției în deosebi când suntem supuși robiei patimilor? Uneori însă, noi (vai mie) înțelegem această înfricoșătoare chemare ca pe o stăpânie, ceea ce este începutul patimilor și pricină de păcat, deoarece unii preoți văd această „stăpânie duhovnicească” în interesul lor „ca pe o stăpânire lumească”. Și năvălesc spre preoție ca niște nebuni, făcând adeseori fapte pe care ar trebui să (nu le facă) să le oprească. Dar ei fac lucruri neîngăduite, anume ca să pună mâna pe această stăpânie de care în realitate mai mult se îndepărtează. Or, Sfinții Părinți, înțelegând noblețea preoției, și înfricoșându-se de ea, s-au comportat ca serafimii și ca arhanghelii. De aceea au și zis: am fugit de taina grea a preoției și m-am sfiit de ea. Când însă totuși au îmbrățișat preoția oare cum și-au întocmit viața? Iar aceasta s-a văzut din faptele lor. Dar noi, învrednicindu-ne de dumnezeiescul har (care pe toate le plinește), iubite frate, să ne îndreptăm și să ne potrivim viața după pilda și exemplul lor. Nu după exemplul vieții noastre, al celor păcătoși, nici numai după pilda celor desăvârșiți, ci al Sfinților (Părinți) care au trăit ca îngerii și arhanghelii. Iar această îndreptare este un dar al dumnezeieștii firi care din nimic a adus toate la existență. Ea proniază toate și le schimbă precum voiește. Or, este evident că dintre toate cele zidite, numai noi trebuie să ne îndreptăm. Căci neascultând noi de Dumnezeu Cel pururea fiitor (cel ce există veșnic), Cel fără de moarte, Cel fără de stricăciune, Cel ce este neschimbat, ne-am despărțit de El, ne-am ticăloșit și am pierdut frumuseșea cea dintâi; de păstorul cel bun (Ioan, 1-

16), de Cel ce de bună voie S-a smerit pentru noi, de Cel ce a primit să moară pentru noi, și în felul acesta noi ne-am învrednicit de darul Duhului Sfânt. Căci diavolul cu voia sa s-a depărtat de viața cea adevărată și s-a lipsit de ea și, împotrivindu-se lui Dumnezeu prin viclenie, a vrut să se facă pe sine Dumnezeu (Stăpân). În felul acesta, el s-a făcut părinte (începătură) a morții sale și a noastre a celor ce l-am ascultat. Acum însă, el a rămas despărțit de Dumnezeu dar răutatea lui este pretutindeni, este nelipsită. După cădere însă, bucurându-ne de bunătatea lui Dumnezeu, iarăși ne-am ridicat, și am primit făgăduința. Diavolul n-a căzut prin înșelăciune deoarece nu are trup ca noi, ci prin voia sa refuzând Binele pe care desigur îl cunoaște. El nici nu s-a pocăit și, mai bine zis, continuă să rămână în răutatea sa. Noi însă..., am primit darul pocăinței. Deci, căindu-ne de păcatele săvârșite și lepădându-ne de ele, să ne străduim să împlinim poruncile dumnezeiești și astfel să ne ridicăm din nou. Căci Dumnezeu ne iartă înșelăciunea cea dintâi și ne-a dat din nou bunătățile cele făgăduite. Despre aceasta proorocii au proorocit, Dumnezeu ne-a dat Legea iar în zilele mai de pe urmă El S-a întrupat; ca depărtându-ne de cel ce ne-a înșelat (mințit) pe noi și cunoscând căderea în care am ajuns, să fim ca la început; de aceea Hristos a asumat firea noastră omenească. Iar din cădere ne-am ridicat prin bunătatea cea mai presus de minte a lui Hristos. Fiindcă El nu putea rămâne pururea cu noi, datorită firii omenești muritoare, cercetând ne-a pedepsit cu viață muritoare. Dar înviind din morți, iarăși l-a făcut pe om nemuritor. Aceasta a făcut pentru noi Dumnezeu cel nevăzut de muritori sau de păgâni sau de cei păcătoși. Pentru că El a avut trup dumnezeiesc, nestricat și necuprins. Fiindcă însă nu toți oamenii au ascultat poruncile Lui, de aceea faptele lor erau rele căci ei au avut voință liberă și iarăși s-au lepădat de El. Mai mult, cred că dacă Hristos ar pătimi și ar muri de mii de ori pentru ei, ei tot s-ar lepăda de El, cum s-au și lepădat. El însă pătimește iară și iară pentru ei prin Ucenicii Săi care însă se sacrifică tot pentru ei. De aceea Hristos S-a înălțat la cer; El a făcut aceasta pentru noi, El cel ce este pururea și pretutindeni în sânurile Tatălui Său, iar cu trupul S-a înălțat la Dumnezeu Tatăl pe care I l-a oferit ca pe un dar și a șezut la dreapta lui Dumnezeu Tatăl cel ce este mai presus decât toată stăpânirea și puterea precum a zis și Sfântul Apostol Pavel; că Dumnezeu preamărit L-a arătat și Lui I se închină toată făptura. Hristos pururea pe sine se aduce jertfă pentru noi lui Dumnezeu Tatăl iar Duhul Sfânt este mângâietor, îmblânzitor și curățitor, căruia I se cuvine Darul și Cinstea și Desăvârșirea.

Împlinind toate acestea, Hristos șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl iar păcătoșii, având trebuință de mântuire, Mântuitorul a trimis darul mântuirii (o negrăită milostivire) oamenilor; ei au nevoie într-adevăr să se mântuiască căci Hristos S-a întrupat anume spre a-i mântui; și n-a dat darul acesta îngerilor precum am arătat, nici n-a asumat firea îngerească căci nici nu au nevoie să se înnoiască. Ci, în locul Său a rânduit pe preoți ca să fie ziditori de suflet, povățuitori spre cele cerești, lumină și viață credincioșilor, părinți, păstori și păzitori. Lor le-a împărțit puterea lui și le-a poruncit să nu fie preoți numai în folosul lor, ci mai ales pentru alții. De aceea ni se cade să ne îngrijim nu numai de noi, ci cât ne stă în putință să fim vrednici de înălțimea Tainei Sfintei Preoții la care am fost chemați. Aceasta se cade

să fie preoția pentru preoții care li s-a dat pe pământ puterea, darul lui Dumnezeu și stăpânirea. Așa înțelegându-o, preoția poate fi de folos nu numai preoților, ci și altor credincioși până la moarte. Căci astfel a rânduit Hristos cel întâi S-a făcut pe Sine pildă. Cum și zice: „Și sufletul Meu îl dau pentru oile Mele” (Ioan 10, 15-16). Iar Apostolul Petru adaugă: „Hristos a pățit pentru noi”. De asemenea, Sfântul Apostol Pavel zice și el: „Dumnezeu pe Fiul Său cel Unul născut nu L-a cruțat, ci L-a dat pentru noi toți” (Romani 8, 32).

Aceste porunci sunt rânduite de obște pentru toți preoții. Atunci călugării au oare obligații (pastorale) mai mari? Oare, călugăria nu este ea un semn al smereniei lui Hristos? Ea este un simbol al răstignirii lui Hristos, o imagine a morții față de cele lumești. Ea este cugetare la cele de sus și lepădare de toate la cele de jos. De aceea Sfinții Părinți fugeau de greutatea (responsabilitatea) Tainei Preoției și se sfiau de ea³. Aceasta nu pentru că se cuvine a fugi de preoție, ci pentru că cel ce a îmbrățișat Taina Preoției trebuie să fie sânguincios, destoinic, să îndrepte cele ce se întâmplă în lume, să fie curat și sânguincios în folosul fraților. Căci un astfel de preot este plăcut lui Dumnezeu, iubit de el precum a învățat atât Hristos Domnul cât și Sfântul Apostol Petru. De aceea, „știind că preoția este mai presus de vrednicia lor”, Sfinții Părinți fugeau de ea. Acum însă, uitând de ei, unii călugări caută cu orice preț arhieria și tot de aceea mulți cred că și este bine a li se împărtăși lor această vrednicie. Dar treapta arhieriei se cuvine a fi împărtășită celui ce este mai curat, mai blând și mai evlavios. De fapt aceasta este și credința Bisericii. Atât de mult s-a încetățenit această rânduială încât, dacă ai vrea să cauți vreun arhieru, abia vei găsi pe cineva provenind dintre preoții de mir. Călugării, în schimb, se socotesc a fi capii Bisericii, arhieria cuvenindu-se numai lor după rânduială. Căci dacă unul din preoții de mir dorește să ajungă arhieru, vei vedea că mai întâi Biserica îi cere să se călugărească. Această condiție o hotăresc toți credincioșii dar mai ales toți arhierii acelei Biserici. De altfel ei cinstesc călugăria și pe călugărul acela după rânduiala lui cea dintâi ca și pentru făgăduințele făcute lui Dumnezeu⁴. Există însă între călugări și unii care au stricat rânduilele bisericesti și nu au respectat făgăduințele stării lor. Aceștia nu chivernisesc arhieria cum se cuvine și totuși se silesc să ajungă la înalta vrednicie arhierască, deși nu fac nimic pentru vrednicia stării lor prin toate mijloacele, unii ca aceștia năvălesc să ajungă arhieriei, ba uneori ei fac fapte potrivnice vredniciei arhieriei. Or, nu se cuvine să îmbrăcăm chipul monahal doar pentru arhierie, ci mai de grabă se cade, ar trebui să se ia aminte ce însemnează imaginea călugărească. Însă, cei ce vor alege să devină monahi și în același timp să se învrednicească și de treapta preoției trebuie să se smerească, să fie mai cucernici urmând chipul Celui Ce s-a smerit pe Sine pentru noi, și al cărui chip

³ “Socot că cele spuse au sădit în sufletul ascultătorilor mei o teamă atât de mare de preoție încât aceștia vor de mândrie și de îndrăzneală nu pe cei ce fug de preoție, ci pe cei ce din proprie inițiativă se apropie de ea...” Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, trad. rom. de pr. Dumitru Fecioru, în rev. “Biserica Ortodoxă Română”, nr. 10, 1957, p. 949; “Am fugit în primul rând pentru că m-am spăimântat de dregătoria la care nici nu m-am gândit. M-am spăimântat ca cei care se spăimântă de niște zgomote neașteptate...” Sfântul Grigorie de Nazians, *Apologie pentru fuga mea în Pont*, trad. rom. de pr. Dumitru Fecioru, în rev. “Biserica Ortodoxă Română”, nr. 1-2, 1963, p. 130.

⁴ Aici, Sfântul Simeon al Tesalonicului face aluzie la sfaturile monahale: fecioria, sărăcia de bună voie și ascultarea necondiționată, pe care monahii, intrând în mănăstire, trebuie să le urmeze.

și rânduială să o urmeze și călugării. Ei însă fac din această rânduială pricină de mândrie și trufie, nu pentru că arhieria este un astfel de prilej, ci pentru că avem voința liberă și neluând aminte la cuvintele cele dumnezeiești sunt mai degrabă aplecați totuși spre cele pământești, spre cele de jos.

Noi însă trebuie să înțelegem altfel preoția; scriu aceasta împotriva mea; căci de multe ori fiind cuprins de aceleași gânduri ale trufiei care nu mă părăsesc și cugetând la cele dumnezeiești, voi zice: mă voi muștra și pe mine, fiindcă e imposibil să nu ne folosească lucrurile bune, chiar și atunci când vom fi cuprinși de gânduri rele, căci- se știe- năvala cugetelor și gândurilor rele nu stă numai în voința noastră. Dar și rugăciunea și apropierea de cele sfinte este în putința noastră. Noi ne facem vinovați dacă nu suntem conștienți de lucruri ca acestea. Mai mult, putem afirma că, îngrijindu-ne de astfel de gânduri bune, dobândim pe cele duhovnicești și dumnezeiești. Se cuvine, așadar, să cercetăm ce chip purtăm și cui slujim. Noi preoții suntem slujitori ai lui Dumnezeu, ai Celui ce a făcut toate, ai Celui ce a creat toate și ai Lui slujitori se cuvine să rămânem. Chiar dacă unii s-au aplecat spre cele rele, Hristos ne-a dat harul Său și săvârșește pururea cele bune prin mijlocirea preoților. De aceea noi, preoții, suntem slujitori ai celei mai înalte taine, căci prin preoție Hristos a unit cele de sus cu cele de jos și a risipit toată vrajba. Dumnezeu S-a împăcat cu oamenii, stăpânia diavolului s-a risipit, rățacirea oamenilor a luat sfârșit, oamenii cu îngerii au vorbit și fiii lui Dumnezeu, dumnezei după har au devenit.

Preoții sunt slujitori și chivernisitori ai Tainei lui Dumnezeu, deoarece au o misiune și o vocație foarte înaltă, fiecare după rânduială și vrednicia sa. Episcopul poartă chipul lui Iisus, al Aceluia ce s-a jertfit tainic, al preotului Celui mare, Hristos. Episcopul este chipul Părintelui luminilor, care ne dă toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit; Preotul poartă chipul puterilor cerești; el este a doua lumină, săvârșitor al Tainelor. Pentru aceasta se și numește astfel (preot). Diaconul este a treia treaptă a ierarhiei, el se trimite pururea la cei ce doresc să moștenească viața de veci. De aceea diaconul se și numește crainic și slujitor. Toți membrii ierarhiei trebuie să ne înfățișăm înaintea lui Dumnezeu care ne-a unit cu Sine și ne-a dat să vedem taina sfintei jertfe și să ne împărtășim de ea, chivernisind harul Sfântului Duh și împărtășindu-l și altor credincioși. Aceasta se face de către noi preoții prin hirotonie, prin rânduiala hirotoniei fiecărei trepte, unii fiind mai sus și mai înainte iar alții mai pe urmă. Să încercăm dar să urmăm pe Iisus Hristos care este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Minte fără de început din Tatăl, Cel fără de început, Cuvânt din Cuvânt, Fiu Unul născut din Tatăl, de la care sunt toate, Domn Atotțiitor, imaterial, nevăzut, necuprins, neajuns, nemărginit, nepipăit și fără de moarte. Apoi, El S-a făcut om pentru noi, om văzut, real, pătimitor, muritor, sărac și fără patrie, blestemat, văzut, judecat, înjurat, hulit și răstignit. Ce lucru este mai dumnezeiesc decât acesta? Oare a mai existat o bunătate mai mare decât aceasta? Sau unde s-a mai văzut o îndurare mai mare? Cum altfel s-ar mai putea ilustra smerenia (plecăciunea) lui Dumnezeu pentru noi.

Creatorul se face zidire, Dumnezeu făcătorul a toate se face făptură, El cel ce a pățimit din partea făpturii Sale; El stăpânul a suferit din partea robilor Săi, a pățimit pentru ei, pentru toți necredincioșii și

vrăjmașii care s-au depărtat de Dânsul și s-au apropiat de diavol, căci acesta nu s-a apropiat de Ziditorul și nici nu s-a pocăit, nici nu L-a căutat, nici nu a alergat la El, ci L-a prigonit, L-a umilit și L-a omorât. Și totuși pentru oameni s-a jertfit, a pătimit, a murit, a înviat și ne-a ridicat. S-a înălțat la cer, și ne-a înălțat și pe noi, și acolo veșnic mijlocește pentru noi. Astfel ne-a făcut mădulare ale Sale, ne-a atras la Sine și ne-a asumat în Sine. Dar noi, ce-I vom dăruia în schimb? De câte ori ar trebui să pătimim pentru Dânsul, de câte ori ar trebui să murim pentru Dânsul? Noi veșnic Îi rămânem îndatorați, căci nu putem răsplăti datoriile cu care Îi suntem datori deși ne înfățișăm adesea înaintea Sa, atunci se cuvine să ne smerim după pilda lui Hristos, cel ce S-a smerit și mereu se smerește pentru noi; să ne înfățișăm înaintea lui Hristos, căci El este prezent în mijlocul nostru. Pe El îl vedem în Sfânta Euharistie, în pâinea cea dumnezeiască devenită Trupul Domnului și Cinstitul Sânge din potir, în care se actualizează mereu patima, piroanele, crucea, sângele și moartea lui Hristos. Să ne apropiem de ele cu frică și cu cutremur căci ne împărtășim de El aievea mâncând și bând sângele Său. Așa să facem noi toți cei ce ne împărtășim cu Sfintele Daruri după rânduiala lor. Se minunează și se înfricoșează serafimii, toate puterile cerești se îngrozesc și de aceea măresc nemăsurata bunătate a lui Dumnezeu. Ele stau împreună cu noi în jurul jertfelnicului, dorind să vadă Taina Tainelor. Căci nu fără rost stau înaintea altarului, ci pentru a vedea raza luminii dumnezeiești. Și care este aceasta? Din altar izvorește izvorul luminilor, căldura cărbunelui celui de viață făcător, viața, înțelepciunea și învățătura celor veșnice.

Dacă în chipul acesta stau în jurul altarului puterile cerești fără de trupuri și nepătimitoare, atunci oare noi cei ce suntem, țărână, lut și viermi, cum trebuie să stăm acolo? Cum și cât de mult este necesar să ne pregătim pentru a săvârși o taină atât de mare? Desigur, cuprinși de frică, însuflețiți de dragoste. Numai așa se cuvine să ne apropiem și să slujim Sfânta Liturghie știind că a fost instituită nu din alte rațiuni, ci numai din dragoste pentru noi. Să-l iubim așadar pe Dumnezeu care ne-a iubit El mai întâi pe noi, să ne apropiem de El cu toată virtutea sufletului nostru. Cunoscând că din dragoste S-a smerit pentru noi, cu dragoste și adâncă smerenie se cuvine nouă să-I slujim lui Dumnezeu. Căci firea omenească prin ea însăși nu se mai putea ridica la El. De aceea a fost necesar omului să fie răscumpărat de Dumnezeu, căci prin natura noastră proprie noi suntem neputincioși a ne înălța la El. Așadar să cerem ajutor lui Dumnezeu, fiind plini de nădejdie. Nimic fără Dânsul să nu facem căci Hristos a zis: „Fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5) pentru a ajunge părtași dumnezeieștii firi. Numai diavolul prin viclenia, nebunia și trufia sa s-a numit pe sine Dumnezeu și s-a împotrivit lui Dumnezeu. Noi însă, conștienți fiind de limitarea (neputința) noastră, putem să devenim fii ai lui Dumnezeu, după cum s-a și spus: „Cel ce se va smeri, pe sine se va înălța” (Luca 18, 14).

Stăpânul Hristos S-a jertfit pentru toți și tuturor toate S-a făcut; pentru aceasta și noi preoții să ne dăruim pe noi înșine Lui spre a deveni fii lui Hristos. Să slujim Sfânta Liturghie cu osârdie și de s-ar putea în fiecare zi. Plăcut este lui Hristos aceasta cum a și zis: „Cu dor am dorit să mănânc cu voi aceste Paști” (Luca 22, 15). El nu a zis simplu faceți aceasta, ci a precizat: „Aceasta să o faceți întru pomenirea

Mea” (Luca 22, 19), adică totdeauna, pururea, veșnic. Ce alt lucru este atunci mai înalt decât Taina Euharistiei prin care se reactualizează pomenirea lui Hristos? În ea El se junghie veșnic pentru noi și se jertfește pururea. Căci El a zis: „acesta este Trupul meu care se frânge pururi” și „acesta este Sângele Meu care pentru voi și pentru mulți se varsă” (Luca 22, 19-20). Și nu numai atunci, ci în vecii vecilor. De aceea nu există pentru noi ceva mai înalt, mai important decât acest Hristos euharistic pentru că jertfa Sa înseamnă înnoirea lumii și împărtășirea ei de El. El a arătat aceasta dându-se, jertfindu-se de bună voie pentru noi și S-a rugat în rugăciunea arhierescă (Ioan 15, 1, u.). De fapt Hristos afirmă unirea noastră cu Sine atunci când zice: „cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu acela petrece întru Mine și Eu întru dânsul” (Ioan 6, 8-10).

Dincolo se toate, lucrarea pastorală este rugăciune și laudă adresată lui Dumnezeu. De aceea se cuvine nouă să ne îngrijim de săvârșirea Sfintei Liturghii. Ea sintetizează toată rugăciunea și evlavia până la sfârșitul vieții noastre. Se cade așadar să fim încredințați, că toate actele și cuvintele liturgice care o compun se împlinesc aievea și nimic nu va rămâne în zadar. Faptul acesta îl realizăm observând ordinea așezată în toate, în întreaga creație, finalitatea care însoțește mișcarea regulată a astrelor, rotația anotimpurilor. De aici reiese clar că Dumnezeu există, El trebuie să existe; El a pus rânduială în toate; El a pus ordine și finalitate în cele create, proniază (păzește) lumea și o menține mereu fără să obosească. Omul numit microcosmos și macrocosmos⁵ își are și el rolul său pe lume. Prin cele cinci simțuri el aparține lumii, prin ele se hrănește, prin ele crește și se schimbă. Însă prin rațiune, voință și simțire, adică prin cele sufletești El se ridică la Dumnezeu, întocmai cum fac și puterile cerești. În felul acesta, Sfânta Liturghie este Taina cea mai înaltă așezată de Dumnezeu și dată de El nouă; ea este mai presus decât toată zidirea, ea ne unește cu Dumnezeu și sfînțește toate câte sunt, dar mai ales pe oameni cu Dumnezeu. Chiar dacă mor cu trupul, oamenii sunt vii cu sufletul și trec la viața veșnică. Atunci, cum ar lucra în zadar Sfânta Liturghie? Cum din lene preoții ar refuza să o săvârșescă? Sau de ce s-ar sfii să o slujească? Desigur nu este un lucru cuviincios neglijarea Sfintei Liturghii, ci, mai dregrabă, un dezinteres pentru mântuirea credincioșilor. Or, preotul s-a hirotonit spre a fii un organ al sfințirii și mântuirii oamenilor. Să ne rugăm așadar fără încetare pentru ei, căci vom da seama pentru lenea care ne-a cuprins, precum zice Sfântul Vasile cel Mare către un oarecare Grigorie pe care îl și condamnă pentru dezinteresul arătat. El știa că preotul este după rânduială organ de sfințire și este dator să îngrijească de mântuirea oamenilor. De aceea îi spune aceluia că își va lua plata sa. Căci zice cartea sfântă: „Blestemat este cel ce cu lene face lucrul Domnului”. Sfânta Liturghie este mai mare decât orice lucru al Domnului. Dezinteresul pentru ea este precum am zis prilej de ocară, căci de va fi primit cineva darul preoției, cum au învățat Sfinții Părinți, și nu este oprit de la cele sfinte, dar refuză să slujească Sfânta Liturghie, acela să se teamă de Dumnezeu. Căci i se va cere aceluia răsplată pentru acest refuz. Neoficierea Sfintei Liturghii nu folosește nimănui. Ea

⁵ În text original Sfântul Simeon al Tesalonicului folosește cuvintele *ὁ μικρὸς κοσμος*= om și= *ὁ μεγας ὁ ανθρωπος* Hristos, expresii des întâlnite în teologia bizantină.

însă păgubește celor ce așteaptă folos de la dânsa, căci astfel nu se face pomenirea Mântuitorului, nici înnoirea patimilor Sale cele dumnezeiești. De aceea trebuie opriți de la cele sfinte numai cei ce au căzut în păcatele arătate de Sfinții Părinți, căci preotul care nu oficiază Sfânta Liturghie după rânduielile așezate de Sfinții Părinți lucrează mai întâi împotriva sa și a credincioșilor și se face vinovat față de Sfintele Taine ale lui Hristos. Dacă este vinovat cel ce se cuminecă cu nevrednicie cu Trupul și Sângele Domnului, cu atât mai vinovat este preotul care slujește cu nevrednicie Sfânta Liturghie.

În sine nimeni nu este vrednic de a sluji Sfânta Liturghie, pentru că și îngerii se înfricoșează la slujirea ei. Dar știind că, smerindu-se Dumnezeu a dat oamenilor slujba Sfintei Liturghii, noi (preoții) să ne nevoim să slujim toată viața noastră Stăpânului care ne-a dat și harul Sfântului Duh. Să-L urmăm așadar pe cât e posibil, să ne împărtășim de El, de cel al cărui chip îl și purtăm. Și în fiecare zi dacă va fi posibil să facem pomenirea Lui, că Dumnezeu se va uni cu oamenii, îngerii cu Dumnezeu și cu sufletele sfinților și ale tuturor credincioșilor. Toți se vor uni cu Hristos, căci pentru cei ce trăiesc în dreapta credință Sfânta Liturghie este un izvor de bunătați, întru toate sporite și întărite. Celor păcătoși, de se vor căi, ea este împlânzire și curățire de păcate; ea sfințește toată făptura precum și trupurile noastre, de aceea mare este plata pentru cel ce o va sluji cu vrednicie și cu osârdie.

Dacă însă Sfânta Liturghie nu se va putea sluji în fiecare zi, măcar de patru ori pe săptămână să se săvârșească⁶, precum o slujea Sfântul Vasile cel Mare care lăsa celelate trei zile ale săptămânii pentru slujirea cuvântului. Aceasta nu este o poruncă care îmi aparține, ci și eu am învățat-o de la Mântuitorul Hristos care a zis: „Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”; sau „Eu sunt viu și cel ce mănâncă din pâinea aceasta va trăi în veci” (Ioan 6, 47-50). Apoi cartea sfântă arată și ea că ucenicii așa făceau adunându-se la rugăciune și la frângerea pâinii precum scrie (Faptele Apostolilor 2, 46-47). Se adunau adică întru slujirea Tainelor și spre a se împărtăși de ele. De asemenea mulți din Sfinții Părinți au recomandat lucrul acesta. Așa a făcut Sfântul Grigorie Dialogul, episcopul Romei, care s-a străduit mult pentru aceasta și care a rânduit să se facă Liturghie desăvârșită în posturi acolo, în Biserica Romei. Dar nu numai atât, ci a învățat pe episcopi să săvârșească Liturghie în post și să o slujească în fiecare zi. Pentru aceasta în ziua praznicului Sfinților Apostoli Petru și Pavel Dumnezeu l-a mutat din această viață îndată după Sfânta Liturghie. Preacuviosul Apolonie a învățat și el acest fapt, iar ucenicul său slujea în fiecare zi Sfânta Liturghie, cuminecându-se cu Sfintele Taine. În acord cu Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur scrie în același sens și laudă pe cei ce se împărtășesc în fiecare zi. În toate Bisericile sobornicești s-a rânduit această rânduială, dar ea se cuvine a fi împlinită cu vrednicie și evlavie. S-ar

⁶ Animat de o profundă evlavie euharistică, Sfântul Simeon manifestă aici nostalgia vremurilor patristice. Într-adevăr, Sfântul Vasile cel Mare scria în epistola către Caesaria: „Este bun și folositor lucru a te împărtăși în fiecare zi primind Trupul și Sângele lui Hristos deoarece El însuși spunea: «Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică» (Ioan 6, 55). Noi însă ne împărtășim de patru ori în fiecare săptămână: Duminică, Miercuri, Vineri și Sâmbătă precum și în alte zile dacă este pomenirea unui sfânt” (Sfântul Vasile cel Mare, Epistola CXIII către Patricia Caesaria, în P.G., t. XXXII, col. 484 B).

putea ca cele amintite de noi să pară exagerări pentru preoții căsătoriți și care au soții, sau călugărilor cărora de multe ori li se întâmplă ispita cea de noapte sau cad în păcatul mâniei, al pizmei sau în multe alte patimi izvorâte din răutatea și lucrarea diavolului. Preotul liturghisitor însă, este dator ca de toate acestea să fie curățit sau să facă ceea ce a făcut Sfântul Vasile cel Mare adică, să slujească Sfânta Liturghie de patru ori pe săptămână, iar de nu va fi posibil nici aceasta, atunci măcar de două ori să slujească negreșit. Rânduiala se potrivește atât preoților de mir cât și călugărilor. Astfel ei nu se mai pot acuza căci au timp suficient să se curățească în cele cinci zile prin luare aminte și prin spovedanie.

De aceea să ne spovedim mereu, căci prin ce alte mijloace ne-am putea curăți noi care trebuie să ne apropiem și să ne împărtășim mai des cu Dumnezeu care știe și vede toate? Numai pocăința dă iertare. Dacă vreun preot va fi biruit de o patimă- cea ce se întâmplă mai mult celor pizmași- atunci să se spovedească, căci nu i se cade a se împărtăși de Hristos, Păstorul cel bun și dătător de pace, preotul cuprins de patimă sau să se facă organ al celui rău, al celui viclean. Preotul acela să știe că i se va cere răspuns atât pentru patimă cât și pentru părăsirea celor sfinte ascultând de bună voie sfaturile diavolului. Or, el nu are puterea să ne ducă unde îi este voia, ci nouă ni s-a dat puterea să călcăm peste șerpi și peste scorpii, asupra duhurilor celor viclene. Diavolului îi este îngăduit să aducă în gând numai lucrurile întunericului, dar și aceasta pentru ispitirea celor credincioși și a celor aleși. Dar diavolul nu are puterea de a obliga nici măcar necuvântătoarele, fiindcă și ele sunt zidirea lui Dumnezeu. Stă deci în voința și puterea noastră să biruim pe diavol și să devenim mai buni. Lăsându-ne biruiți de diavol, ne osândim înaintea lui Dumnezeu și ne lipsim de darul lui Dumnezeu cel mai presus de fire, (ne lipsim) de slujirea Sfintei Liturghii și de sfințirea pe care aceasta o împărtășește. De aceea este necesar să ne curățim cât de mult putem și să ne nevoim să nu mai cădem în păcat din neluare aminte ori, neîngrijindu-ne, să cădem din nou în cursele vrăjmașului.

Noi preoții să ne păzim așadar, să ne înfățișăm înaintea lui Dumnezeu curățiți de orice păcat, și așa să slujim Celui Prea Înalt. Să ne silim să însoțim cuvintele și cugetele noastre cu fapte plăcute lui Dumnezeu. Care sunt acestea? Iubirea, smerenia, milostenia, dragostea față de oameni, binefacerea. Iar mai înainte de toate împărtășania cu Sfintele daruri și sfințenia. Căci Dumnezeu este sfințenia absolută și sfințește pe cei ce se apropie de El și se odihnește întru sfinți. Cel ce ne-a învrednicit pe noi să fim numărați cu sfinții și aleșii Săi, El a rânduit să fim păziți noi în viața cea sfântă până la sfârșitul vieții veșnice, vrednici de a primi Sfintele Taine. Căci acest (mod de viață) ne duce în Sfânta Sfintelor și pe cei ce se unesc cu Hristos Domnul îi face părtași dumnezeieștii firi în vecii vecilor. Căruia I se cuvine slava, cinstea, preamărirea și lauda lui Iisus Hristos, Fiul Lui Dumnezeu Celui viu și Dumnezeul nostru. Prin Jertfa Crucii, El S-a sfințit ca și noi să ne sfințim întru-adevăr, împreună cu Cel fără de început al Său Părinte, cu Prea Sfântul și Bunul și de viață făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Traducere din limba greacă de pr. dr. DUMITRU MOCA